

Alle unge skal have ret til et godt arbejde

Temaudtalelse til SFU's landsmøde 2012: Unges vilkår på arbejdsmarkedet

Ungdomsarbejdsløsheden i Danmark er på niveau med 80'ernes ungdomskrise. I Europa er 14 mio. unge arbejdsløse. Midlertidige stillinger, vikariater og skiftende deltidsarbejde er virkeligheden for flere og flere unge både herhjemme og i hele Europa. I Spanien og Italien er lønningerne for unge så lave, at unge ikke kan flytte hjemmefra og starte deres eget liv. Krisen har alt i alt sat tempo på udviklingen af en lavtlønssektor med dårlige arbejdsvilkår. En udvikling, der især ramme vores generation. I SFU vil vi stille arbejdsgiverne og politikerne til ansvar for de dårlige forhold, mange unge mødes med, og vi vil et opgør med det system, der tillader, at unge udsættes for dårlige og farlige arbejdsforhold. Løsningen er trefoldig: 1) Den danske fagbevægelse og organiseringen af unge skal styrkes og de danske myndigheder skal tage regelopretholdelse alvorligt, 2) ungdomsarbejdsløsheden skal bekæmpes, da høj arbejdsløshed presser forholdene for de der er i arbejde og 3) de unge skal have større indflydelse på deres arbejdsliv. Dette skal sikre at alle unge får retten til et godt arbejde og ordentlig løn!

Ungdomsarbejdsløshed: vores generations byrde

De mange unge arbejdsløse er ikke ledige på grund af dovenskab, og derfor skal der naturligvis være et socialt sikkerhedsnet, hvis man ikke kan få et job. De er arbejdsløse som følge af en finanskrisen skabt af grådige finansyrster langt fra deres hverdag. De er ofre for handlinger, de aldrig selv har været involveret i, og det er unfair. Men unge skal ikke parkeres på passiv forsørgelse: Målet skal være fast beskæftigelse eller opkvalificering, også for kontanthjælpsmodtagere, der skal kunne vælge opkvalificering til frem for et kontanthjælpsjob. Derfor skal unge enten med det samme tilbydes job eller uddannelse eller alternativt udføre samfundsgavnligt arbejde imens, de er på understøttelse i såkaldte kontanthjælpsjob. På den måde kan de unge bidrage til samfundet, og samtidigt selv få gode erfaringer. At vænne sig til livet på en arbejdsplads kan betyde, at de hurtigere kommer i beskæftigelse, og ikke bliver sat bagerst i jobkøen. Kontanthjælpsjobs skal være af en art hvor der ydes noget ekstra til fællesskabet, ikke undergraver det. Det vil sige, at de ikke må erstatte ordinære stillinger, og at de skal foregå på overnskomstmæssig løn. Således skal unge ikke arbejde fuldtid på en kontanthjælp, men derimod arbejde svarende til kontanthjælpen, og bruge resten af en 37-timers arbejdsuge på jobsøgning. Kontanthjælpsjobbet skal videreudvikle den unge ved at tage udgangspunkt i de kompetencer den enkelte unge har, er man god til IT kan jobbet fx være at blive tilknyttet lokalcentret som pc-hjælper for områdets ældre.

Alle unge skal med – indfør praktikpladsgaranti!

En veluddannet arbejdsstyrke er essentielt i skabelsen af fremtidens vækst. Derfor skal alle unge have mulighed for at være med. Unge der kan og vil skal til hver en tid sikres en praktikplads. Dette skal først og fremmest ske ved, at alle offentlige opgaver udelukkende gives til virksomheder, der tager et ansvar for vores fælles fremtid – ved at tage lærlinge.

En anden del af løsningen er at give virksomheder som har praktikpladser et øget tilskud pr. lærling. Derudover bør man på EU-plan indføre en ungdomsgaranti, hvor man sikrer alle unge retten til job eller uddannelse, inkl. en læreplads efter maksimalt 4 måneders ledighed. De elever der ikke har muligheden for at få en regulær praktikplads, og derfor modtager skolepraktik, skal have det samme ud af uddannelsen, som de almindelige praktikanter. Vilka'rene og kvaliteten skal derfor være ens, hvad enten man modtager skolepraktik eller har en praktikplads. Det er vigtigt for at sikre de færdiguddannede lærlingene samme muligheder, når de skal videre ud på arbejdsmarkedet.

Unge arbejdsvilkår presses af krisen

Underbetaling, tilbageholdelse af løn og feriepenge, overarbejde og tunge løft kombineret med tilfælde af mobning fra arbejdsgiver eller ældre kolleger giver ofte unge en umenneskelig og stressende arbejdsdag. Når unge udnyttes på arbejdsmarkedet, er det ofte, fordi de ikke har noget alternativ – hvilket kun er blevet værre under krisen. Selv unge der kender deres rettigheder, vælger at se bort fra dem for at beholde jobbet. Flere unge vælger i dag at arbejde gratis for at få en fod inde på arbejdsmarkedet. Eksempler på praktikker, der ikke er en del af unges uddannelse, oplæringstimer og prøvevagter der udføres uden betaling er ikke længere undtagelser for unge arbejdstagere. I lande som Spanien og Italien, er "markedet" for gratis arbejdskraft blandt unge vokset enormt. Udviklingen er ved at sprede sig til resten af Europa herunder Danmark og må stoppes og tilbagerulles nu. Vi vil ikke acceptere, at gratis arbejdskraft undergraver ungesmuligheder på arbejdsmarkedet. Skolen skal inddrages aktivt i at sikre de unge en bedre start på arbejdslivet. Folkeskole og ungdomsuddannelser skal undervise i arbejdsmarkedet, rettigheder og den danske model. Samtidig skal der undervises i, hvordan man kan beskytte sig selv mod arbejdsskader og udnyttelse. Kravene til og kontrollen af virksomhederne må dog ikke svækkes. Skolerne kan aldrig stå for den specifikke oplæring. Desuden skal arbejdslivet være en del af undervisningen via mere praktisk læring, virksomhedsbesøg og besøg fra fagforeninger.

Selvom der er meget lovgivning om unges arbejdsvilkår, følges dette desværre sjældent op med kontrol. Dette løses ved, at myndighederne skal sikre at lovgivningen følges og at

konsekvenserne for arbejdsgivere, der bryder reglerne, skærpes, samt at kommuner skal ansætte kvalificerede ungdomsvejledere med tilknytning til fagforeninger, som besøger arbejdspladser og mødes med unge på uddannelsesstederne, med åbne kontorer, hvor elever og studerende kan blive vejledt i deres rettigheder og arbejdsforhold. Formålet skal være at vejlede og hjælpe de unge samt at gå videre med sagerne om kritisable forhold til arbejdstilsyn, fagforening eller lignende. Derudover skal arbejdsmarkedslovgivningen gennemgås med det formål at sikre unges arbejdsvilkår. Helt konkret mener SFU fx, at alle skal have ret til en kontrakt fra deres første dag på arbejdet. I dag har mange unge ikke krav på en kontrakt, fordi de arbejder mindre end 8 timer om ugen, eller de unge når at arbejde gratis inden de får en kontrakt. Dermed kan de unge ikke bevise, hvad de har ret til.

Udvid demokratiet: Vejen til et bæredygtigt arbejdsmarked

Det er helt centralt at sikre unge større demokratisk indflydelse på deres egne arbejdspladser – både fordi dette er en del af kampen for bedre arbejdsforhold, men også fordi det er et grundlæggende vilkår for at give ungdommen muligheder og indflydelse på deres eget liv og hverdag. Det er indlysende at medarbejdere, der har indflydelse på deres egne arbejdsforhold, i langt mindre grad vil blive pålagt

underbetaling, overvågning og farlige arbejdsforhold. Det er desuden uddannende for de unge at diskutere arbejdsforhold og rettigheder med deres kolleger.

Medarbejderdemokrati kan sikres gennem ret til regelmæssige betalte personalemøder, ved økonomiske incitamenter til virksomheder der fremmer medarbejderdemokrati, eksempelvis kooperative virksomheder, og gennem medarbejderkvoter i virksomhedsbestyrelserne.

Jobskabelse: en plads på fremtidens arbejdsmarked

Den økonomiske krise har medført en massiv stigning i ungdomsarbejdsløshed. I starten af 2012 kunne over 100.000 unge ikke finde et arbejde, og udviklingen ser ikke ud til at vende foreløbig. Ungdomsarbejdsløsheden rammer alle grupper: fra bygningsarbejderen, der lider under at byggeriet er gået i stå, over den nyuddannede ingeniør, der blev garanteret job ved studiestart, til akademikeren og velfærdsarbejderen, der lider under ansættelsesstop i kommunen og udviklingsafdelinger.

Ungdomsarbejdsløsheden kan ikke løses isoleret, for at kunne skabe arbejdspladser til unge, skal der skabes arbejdspladser til alle. Løsningen her og nu er at sætte gang i jobskabelsen gennem offentlige investeringer i blandt andet infrastrukturen samt

energirenovering af vores fælles bygninger. Men krisen har betydet at mange, især ufaglærte, arbejdspladser er forsvundet ud af vores land, de kommer sandsynligvis ikke tilbage. Hvis vi på sigt vil sikre arbejde til alle, må vi derfor skabe nye arbejdspladser og vi må indrette vores uddannelser til de nye brancher, ikke dem der er forsvundet. De to udfordringer hænger sammen og skal løses sammen. Fremtidens unge skal uddannes til at arbejde indenfor de store vækstbrancher, som Danmark i fremtiden skal leve af. Igennem investeringer i nye vækstbrancher, skal vi skabe fundamentet for ny forskning og løsninger, der skal spredes til hele verden. Et bedre sammenspil mellem teori og praksis på erhvervsskolerne skal skabe en veluddannet arbejdsstyrke i ungdommen, som bliver uundværlig, hvis vores visioner skal lykkes. Konkret skal uddannelserne på erhvervsskolerne ikke længere isoleres. Vi skal have iværksætter-centre og forskning på ny teknologi ud på skolerne, så eleverne både er med til at skabe samt blive undervist i nye og bæredygtige løsninger.

Ydermere skal SFU kæmpe for, at de nyuddannede, der mødes af sektorer med høj arbejdsløshed, skal have mulighed for løbende opkvalificering, så deres kvalifikationer ikke forældes uden praktisk erhvervserfaring.

Fagbevægelsen skal kæmpe for de pressede unge.

Den danske model indebærer, at arbejdere forhandler i fællesskab med arbejdsgivernes organisationer om arbejdsforhold og løn. Men de unge er ikke beskyttede heraf, fordi de ikke er i fagforeninger. Det, på trods af viden om

konsekvenserne, ikke at være med i sin fagforening og dermed svække både ens egne og sine kollegers rettigheder er en usolidarisk handling og vi har alle et ansvar for at overbevise vores venner og kolleger om at de skal melde sig ind. Men det er ikke kun de unge som har et stort ansvar for at sikre sig selv i fællesskab, fagforeningerne skal

også tage deres rolle på sig. Hvis vi skal have unge til at blive en del af fagbevægelsen, kræver det, at denne bliver langt mere tidssvarende og omstillingsorienteret. Unge arbejder ofte i midlertidige job, inden de vælger et fast fag. De problemer, unge kan have på en arbejdsplads, har derfor ofte mere at gøre med det at være ung end det har med at arbejde i branchen generelt.

SF Ungdom foreslår derfor, at der oprettes et særligt ungdomsmedlemskab på tværs af fagbevægelsens sektorer, hvor unge kan få hjælp målrettet netop dem. Medlemsskabet skal

være rettet mod de unge som endnu ikke har valgt fag og derfor arbejder i ufaglærte stillinger som fritidsjob eller midlertidigt.

Det skal gøres klart, hvad der definerer en fagforening. Derfor kræver SFU, at der bliver lovgivet om, at man kun må markedsføre sig som en fagforening, hvis foreningen tegner overenskomster som bliver opretholdt via arbejdsretten. Dette medfører naturligvis, at kontingentet for at være medlem af en gul "fagforening" ikke længere er

fradragsberettiget. Loftet over fradraget for fagforeningskontingenter bør desuden afskaffes, således at flere har økonomi til at melde sig ind i en rigtig fagforening. Der er også brug for en forståelse af, at gode arbejdsmarkedsvilkår kræver fællesskab. Hvis sammenhold skal erstatte tendensen til intern konkurrence, er der brug for information og debat om nutidens klassekamp og de fortsat modstridende interesser på arbejdsmarkedet. Nok har tingene ændret sig, men grundlæggende er strukturerne ens. Der er stadig underbetalte og hårdt slidende arbejdere, og der er stadig arbejdsgivere som vil gøre hvad end han eller hun kan for at maksimere sin profit.

Politisk handling starter med os

Nye arbejdspladser og ordentlige løn- og arbejdsvilkår for de unge kræver, at partier og faglige organisationer står sammen om at udvikle og slås for en stærk velfærdsmodel og vende den udvikling, der presser unge arbejdstagere i de industrialiserede servicesamfund. Derfor er det også os SFU'ere, der skal på banen. Vi skal tage den politiske kamp, opsøge og reagere på sager om unges arbejdsvilkår, selv organisere kampagner mod uretfærdige arbejdsgivere og råbe politikerne op.